

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับ การดำเนินงานห้องสมุดตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมุติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานห้องสมุดตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานห้องสมุดตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานห้องสมุดตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. สมมุติฐานของการวิจัย

ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานห้องสมุดทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

5.1.3 ด้านบุคลากร การดำเนินงานสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคลากรห้องสมุดที่ดี รองลงมา คือ มีการบำรุงรักษาวัสดุ-ครุภัณฑ์ของห้องสมุดให้พร้อมที่ใช้งานอยู่เสมอ และมีการจัดทำหมวดหมู่วัสดุสารนิเทศที่สะดวกต่อการค้นคว้า ส่วนรายชื่อที่ดำเนินงานต่ำสุด 3 อันดับ คือ มีการแลกเปลี่ยนตำราและเอกสารที่ครูและนักเรียนต้องการระหว่างห้องสมุดแต่ละสถานศึกษา รองลงมา คือ มีการฝึกอบรมหรือส่งไปศึกษาต่อแก่บุคลากรห้องสมุดตามความจำเป็น และมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนอยู่เสมอ

5.1.4 ด้านการให้บริการ การดำเนินงานสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีการบริการให้ยืม-คืนหนังสือที่รวดเร็ว รองลงมา คือ มีการบริการยืมระหว่างห้องสมุดแก่ครูและนักเรียนที่ต้องการ และมีการบริการให้อ่านหนังสือใหม่หรือหนังสือที่สำคัญ ส่วนรายชื่อที่ดำเนินงานต่ำสุด 3 อันดับ คือ มีการสอบถามรูปแบบการบริการและตำราที่ต้องการจากผู้ใช้บริการ รองลงมา คือ มีการจัดทำคู่มือช่วยค้นคว้าแก่ผู้ใช้บริการ และมีการบริการตอบคำถามแก่ครูและนักเรียนที่ต้องการ

5.1.5 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การดำเนินงานสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ มีการสนับสนุนในการค้นคว้าและการทำรายงานแต่ละรายวิชา และมีการแข่งขันการเล่านิทานของนักเรียนแต่ละภาคเรียน ส่วนรายชื่อที่ดำเนินงานต่ำสุด 3 อันดับ คือ มีการจัดกิจกรรมได้วาทีกเกี่ยวกับหนังสือที่สนใจแก่นักเรียน รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่น่าสนใจหรือหนังสือใหม่ และมีการจัดกิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือที่หน้าเสาธงหรือจัดเสียงตามสาย

5.2 ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และงบประมาณ ด้านวัสดุ-ครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านการให้บริการ และด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

5.3 ปัญหาและมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ

5.3.1 ด้านอาคารสถานที่และงบประมาณ คือ ขาดงบประมาณจัดซื้อหนังสือใหม่ โรงเรียนควรจัดหาผ้าป่าหนังสือจากชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า หรือสำนักพิมพ์เพื่อขอบริจาคหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 16.19

5.3.2 ด้านวัสดุ-ครุภัณฑ์ คือ ขาดแคลนครุภัณฑ์ในการซ่อมแซมและทำรูปเล่มหนังสือใหม่ ควรจัดซื้อเครื่องตัดและเย็บเข้าเล่มหนังสือใหม่ที่เหมาะสมกับขนาดของห้องสมุด

หรือจัดสรรงบประมาณให้ร้านค้า เอกสารในหรือนอกโรงเรียนเข้ารูปเล่มหนังสือใหม่แทน คิดเป็นร้อยละ 10.80

5.3.3 ด้านบุคลากร คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดต้องทำงานสอนและงานพิเศษอื่น ๆ ก่อนข้างมาก โรงเรียนควรมอบหมายให้บรรณารักษ์ห้องสมุดทำหน้าที่สอนเกี่ยวกับวิชา ห้องสมุดและไม่เพิ่มภาระอื่นเพื่อให้มีเวลาดูแลและให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง คิดเป็น ร้อยละ 9.66

5.3.4 ด้านการให้บริการ คือ การให้บริการมีความล่าช้า ฝ่ายบริหารโรงเรียน ควร แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่เหมาะสม ประกอบด้วย หัวหน้าห้องสมุดบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ ห้องสมุด นักการภารโรง และนักเรียนช่วยงานห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 4.26

5.3.5 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือ ขาดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียน รักการอ่าน ควรจัดบรรยากาศให้ห้องสมุดให้น่าศึกษาค้นคว้าและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัย รักการอ่าน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การจัด นิทรรศการ การสนทนาเรื่องหนังสือ การอภิปราย การโต้วาที การทายปัญหา และการทำ รายงาน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 6.53

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานห้องสมุดตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควร นำมาอภิปราย ดังนี้

6.1 ผลการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอน มีความเห็นว่า การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และงบประมาณ ด้านการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุ-ครุภัณฑ์ และด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ปราณี ชื่ออุทิศกุล (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพการวางแผน การดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านงานบริหาร ด้านงานเทคนิค ด้านงานบริการ และด้านงานกิจกรรม ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2544 : 189-190) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านงานบริการยืม-คืน การจองหนังสือ งานเทคนิค งานกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อยู่ในระดับ

ทำให้อาคารสถานที่และงบประมาณของห้องสมุดไม่เพียงพอ ห้องสมุดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในทำเลไม่เหมาะสม เช่น ตั้งอยู่ในที่ผู้ใช้ไปมาไม่สะดวก ตั้งอยู่ในบริเวณเลียบริบกวอนทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด และยังมีอุปกรณ์ไฟฟ้าบริการ และแสงสว่างไม่เพียงพอ อากาศถ่ายเทไม่สะดวกและมีมลพิษควันและกลิ่น บรรยากาศรอบนอกห้องสมุดไม่ร่มรื่นสวยงาม พื้นที่ไม่สามารถขยายออกไปได้ทั้งด้านหลัง ด้านข้าง หรือด้านหน้า อาคารไม่เป็นอิสระ คือเป็นส่วนหนึ่งของอาคารเรียนจึงไม่สะดวกต่อการให้บริการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด พื้นที่ของห้องสมุดคับแคบไม่เหมาะต่อการดำเนินงาน และความจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุสารสนเทศต่าง ๆ (ครุณี ทาดวงตา. 2540 : 146 และ รุจิรัตน์ อภัยโรจน์. 2544 : 161-162) จากสภาพดังกล่าว จึงทำให้การดำเนินงานห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง

6.2 ผลการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความคิดเห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ อาจจะเนื่องมาจากการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละสาระการเรียนรู้เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 4-20)

6.2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เนื่องจากสาระเนื้อหามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งที่เกี่ยวกับความรู้ ทฤษฎี หลักการ และผลการทดลองเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ทำให้ครูผู้สอนและวัสดุสารสนเทศอื่น ๆ เช่น วิกิพีเดีย และสืบค้นจากแหล่งเรียนอื่น ๆ ในห้องสมุด เพื่อเตรียมการสอนและนักเรียนได้รับมอบหมายให้ศึกษาเพิ่มเติมในเนื้อหาหรือการจัดทำรายงาน ประกอบกับสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่จำแนกเป็น 4 สาขาวิชา คือ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และวิทยาศาสตร์กายภาพ-ชีวภาพ ที่มีความหลากหลายเนื้อหาที่ครูต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปสอนหรือการตีความเนื้อหาเพื่อเตรียมสอบเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนแต่ละปีการศึกษา จึงมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมากที่สุด

6.2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะธรรมชาติของวิชาที่จำแนกเป็น 5 สาระ คือ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง

สาระเศรษฐศาสตร์สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ครูจึงต้องเตรียมการสอนค่อนข้างมาก ประกอบกับห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมตำรา เอกสาร และสื่ออื่น ๆ เช่น ลูกโลก แผนที่ ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ และวีดิทัศน์เนื้อหาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาหลากหลาย จึงทำให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ใช้บริการห้องสมุดค่อนข้างมาก

6.2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพราะโดยธรรมชาติวิชาหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สำคัญก็คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนมีทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด และหลักการใช้ภาษา ประกอบกับรายวิชาที่เปิดสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยวิชาหนึ่งก็คือ วิชาห้องสมุดหรือวิชาศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดเบื้องต้น ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้เปิดสอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ทำให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต้องใช้บริการและอาศัยห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้หรือฝึกทักษะตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานกำหนดดังกล่าว

6.2.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพราะตำราเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ครูมีตำราส่วนตัวค่อนข้างน้อยหรือการซื้อตำราออกมีราคาแพง ดังนั้นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงต้องอาศัยตำราภาษาอังกฤษและสื่ออื่น ๆ จากห้องสมุดในบางส่วน เพื่อใช้สำหรับใน 4 สาระ คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และสาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน

6.2.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพราะครูคณิตศาสตร์ต้องใช้ตำราและวัสดุอื่นบางส่วนสำหรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น และการฝึกทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ การนำเสนอ และการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้

6.2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพราะครูการงานอาชีพและเทคโนโลยีส่วนใหญ่ใช้ฝึกทักษะการทำงานด้วยการปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากแหล่งอาชีพจริง ทั้งในชุมชนหรือเรียนรู้จากห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ทำให้การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ลักษณะของอาคาร ขนาดและเนื้อที่ของห้องสมุด และการจัดสรรงบประมาณเหมาะสมกับการขยายพื้นที่หรือการศึกษาค้นคว้าของผู้ใช้บริการ โดยโรงเรียนได้พัฒนาอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน

6.3.2 ด้านวัสดุ-ครุภัณฑ์ โรงเรียนมีการจัดหาวัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค ซึ่งห้องสมุดจัดหามาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ ได้แก่ ภาพ แผนภูมิ แผนที่ลูกโลก หุ่นจำลอง เทปเสียง ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์สอดคล้องกับหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยความยุติธรรมเท่าเทียมกัน

6.3.3 ด้านบุคลากร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเป็นครูผู้สอนในโรงเรียน เช่นเดียวกับครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สภาพการให้บริการยืม-คืน การดูแลห้องสมุด ด้วยการจัดเรียงเข้าชั้นหนังสือ และการตอบคำถามเกี่ยวกับห้องสมุด ได้ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็วแก่ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เหมือนกัน

6.3.4 ด้านการให้บริการ เนื่องจากการให้บริการของห้องสมุดที่จัดให้แก่ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งด้านหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์และวัสดุอื่น ๆ รวมทั้งครูและนักเรียนทุกคน ได้รับการส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งการบริการให้อ่าน บริการยืม-คืน บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้าและบริการสนเทศ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการจัดทำคู่มือช่วยค้นคว้า บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการโสตทัศนวัสดุ บริการแนะนำแนวการอ่าน บริการถ่ายเอกสาร บริการชุมชน และบริการอื่น ๆ เช่น สวนหนังสือ ศูนย์เรียนรู้เฉพาะ เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นอินเทอร์เน็ต

6.3.5 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เนื่องจากห้องสมุดได้จัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญาและรับทราบถึงแหล่งข้อมูลหรือเนื้อหาที่สำคัญที่ห้องสมุดมีในปัจจุบัน ด้วยการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การจัดนิทรรศการ การสนทนาเรื่องหนังสือ การอภิปราย การโต้วาที การทนายปัญหา การค้นคว้า และการทำรายงาน ซึ่งเป็นสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าและการใฝ่เรียนตามเป้าหมายของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีครูจำนวนน้อย ดังนั้นครูทุกรายวิชาจึงได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน

จากสภาพการรับรู้ การมีส่วนร่วม และผลการจัดกิจกรรมของห้องสมุดที่ให้บริการ แก่ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า มีรายชื่อจากแบบสอบถามการดำเนินงานห้องสมุดก่อนข้างต่ำ ดังนั้นสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมในแต่ละด้าน ดังนี้

7.1.1 ด้านอาคารสถานที่และงบประมาณ ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอสำหรับ จัดหาวัสดุ-ครุภัณฑ์สนับสนุนการเรียนการสอน มีการใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับ ความต้องการผู้ใช้บริการ และมีการขยายพื้นที่ห้องสมุดเพื่อรองรับการให้บริการและ การเก็บรักษาวัสดุ-ครุภัณฑ์ที่เพียงพอในแต่ละปีการศึกษา หรือหาแหล่งสนับสนุนจาก องค์กรภายนอก เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล บริษัทเอกชนต่าง ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือและ สนับสนุนห้องสมุด และประชาชนในชุมชน ให้มีส่วนร่วมกับห้องสมุดด้วย

7.1.2 ด้านวัสดุ-ครุภัณฑ์ ควรจัดซื้อจัดหาหนังสือเพื่อสะดวกต่อ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จัดซื้อจัดหาเทปเสียง ลูกโลก หรือหุ่นจำลองเพียงพอ และเนื้อหาตรงกับหลักสูตรที่สอน

7.1.3 ด้านบุคลากร ควรมีการแลกเปลี่ยนตำราและเอกสารที่ครูและนักเรียน ต้องการระหว่างห้องสมุดแต่ละสถานศึกษา มีการฝึกอบรมหรือส่งไปศึกษาต่อแก่บุคลากร ห้องสมุดตามความจำเป็น และจัดหาสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน อยู่เสมอ

7.1.4 ด้านการให้บริการ ควรมีการสอบถามรูปแบบการบริการและตำราที่ต้องการ จากผู้ใช้บริการเพื่อนำมาปรับปรุงงานห้องสมุด มีการจัดทำคู่มือช่วยค้นคว้าแก่ผู้ใช้บริการ และ มีการบริการตอบคำถามแก่ครูและนักเรียนที่ต้องการ

7.1.5 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมไควท์ที่เกี่ยวกับหนังสือที่สนใจแก่นักเรียน จัดกิจกรรมอภิปรายเกี่ยวกับ หนังสือที่น่าสนใจหรือหนังสือใหม่ จัดกิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือที่หน้าเสาธงหรือจัดเสียงตามสาย อย่างต่อเนื่อง และจัดนิทรรศการแนะนำหนังสือใหม่ เป็นต้น

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานห้องสมุดสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ในด้านนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

7.2.1 ควรศึกษาสาเหตุและวิธีแก้ไขปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญแก่สถานศึกษาดังกล่าว

7.2.2 ควรเปรียบเทียบการดำเนินงานห้องสมุดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสถานภาพอื่น ๆ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในภาพที่กว้างขึ้น

7.2.3 ควรศึกษาเรื่องนี้ในจังหวัดอื่น ๆ ระดับเขตตรวจพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายร่วมกันแก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2.4 ควรทำการวิจัยคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานห้องสมุดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาเฉพาะกรณีสถานศึกษาที่พัฒนาได้รับรางวัลห้องสมุดเด่นพระราชทาน หรือระดับประเทศอื่น ๆ เพื่อเป็นรูปแบบการพัฒนาสู่ความเป็นมาตรฐานในการดำเนินงานแก่ห้องสมุดสถานศึกษาอื่นต่อไป